УДК 343.985:343.91

Новачук С. А. – аспірант докторантури та ад'юнктури Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-6127-0632

Особа злочинця як елемент криміналістичної характеристики порушення вимог режиму радіаційної безпеки

Метою *статті є визначення типових характеристик особи, що вчиняє порушення вимог режиму радіаційної безпеки, й обґрунтування доцільності встановлення специфічних характеристик особи злочинця під час розслідування цих злочинів.* ***Методологію*** *дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання: діалектичний – для пізнання соціально-правових явищ у їх зв'язку, розвитку та змінах; історико-правовий – для з'ясування генези наукових поглядів щодо низки понять, які використовують під час дослідження особи злочинця як елементу криміналістичної характеристики; логіко-юридичний – для опрацювання спеціальної термінології та нормативної бази у сфері радіаційної безпеки з метою поглиблення понятійного апарату криміналістичних методик, що стосуються відповідної тематики; соціологічний і статистичний – під час анкетування та інтерв'ювання слідчих, вивчення й узагальнення матеріалів правозастосовної практики.* ***Наукова новизна*** *публікації полягає в тому, що вперше визначено ознаки особи злочинця як елементу криміналістичної характеристики злочинів, передбачених ст. 267[1] Кримінального кодексу України.* ***Висновки.*** *Особа злочинця в криміналістичній характеристиці злочинів, передбачених ст. 267[1] Кримінального кодексу України, є специфічним елементом, що пов'язаний з рештою складників: обстановкою, способом учинення злочину, предметом злочинного посягання. Учинити злочин може обмежена кількість осіб у зв'язку зі складністю потрапляння на територію зони відчуження. Криміналістичне значення мають відомості про підстави перебування особи в зоні відчуження; інформація про місце роботи або інший зв'язок з режимною зоною, потенційні можливості доступу до предметів злочинного посягання та їх переміщення за межі зони відчуження, зв'язки правопорушника з особами, які працюють (працювали раніше) в зоні відчуження, й іншими особами, які можуть бути зацікавлені в здійсненні злочинних дій; факти вчинення аналогічних правопорушень у минулому; мотивація злочинної діяльності.*

Ключові слова: особа злочинця; криміналістична характеристика; режим; радіаційна безпека; розслідування; зона відчуження.

Вступ

Особа, яка вчинила злочин, – головний елемент будь-якого розслідування. Тому її вивченню присвячено низку праць кримінально-правового циклу та із психології (Kryshtop, 2018; Malanchuk, 2018; Mrochko, 2018; Sarkisian, 2018). Теоретичні напрацювання сприяють усебічному вивченню цього поняття, допомагають визначити напрям пошуку інформації про особу злочинця під час виконання прикладних завдань. У криміналістиці, кримінальному праві, кримінальному процесі, кримінології та інших дисциплінах, з огляду на різну предметну сферу, дослідження особи злочинця відбувається відповідно до наукових потреб і запитів, однак не відокремлено, а в органічному зв'язку з іншими дисциплінами, що сприяє поглибленню та розширенню наукового знання, а отже, і його вдосконаленню.

Мета і завдання дослідження

Метою дослідження є визначення особливостей особи злочинця як елементу криміналістичної характеристики злочинів, передбачених ст. 267[1] КК України.

Для досягнення зазначеної мети було сформульовано такі завдання: на підставі наукових поглядів про поняття особи, яка вчинила злочин, сформувати комплексне уявлення про особу злочинця як елемент криміналістичної характеристики; на підставі результатів узагальнення практики розслідування порушення вимог режиму радіаційної безпеки виокремити типові ознаки особи злочинця; окреслити криміналістично значущі дані та відомості про особу злочинця.

Виклад основного матеріалу

На думку М. Т. Ведернікова, у кримінальному процесі, що спрямований забезпечувати реалізацію норм матеріального кримінального права, постає завдання не лише визначити параметри предмета вивчення особи обвинуваченого, а й забезпечити встановлення його в обсязі, що є необхідним і достатнім для вирішення правових питань, які виникають у певній справі. У криміналістиці особу суб'єкта, який вчинив злочин, встановлюють через пізнання її окремих властивостей і рис, які відображені в слідах злочину, щоб потім використовувати ці знання як заходи впливу на цю особу під час проведення слідчих дій. У кримінології особа злочинця є одним з основних компонентів предмета цієї науки з усіма наслідками щодо її вивчення (Vedernikov, 2014, p. 148).

Особі злочинця, як і будь-якій іншій людині, властиві різні ознаки: демографічні (стать, вік, стан здоров'я), моральні (світогляд, інтереси, спрямованість), соціальні (трудові, сімейно-побутові) та психологічні (емоції, темперамент, вольові якості тощо). Ці ознаки відображаються в

© Новачук С. А., 2019

індивідуальних властивостях особи злочинця, його стосунках із потерпілим. Психологічна структура особи містить чотири підструктури: 1) спрямованість особи (потяги, бажання, інтереси, ідеали, світогляд, переконання), що формується в процесі виховання; 2) досвід (знання, уміння, навички та звички, набуті як особистий досвід, у процесі навчання, однак уже з істотним впливом біологічних ознак особи); 3) охоплює індивідуальні особливості окремих психічних процесів як форм відображення (емоції, відчуття, мислення, сприйняття, увага, почуття, воля, пам'ять); 4) біологічно обумовлена, що поєднує темперамент особи, її статеві й вікові ознаки, а також патологічні зміни (ZNbankov, 1993, p. 128-129).

У кримінології особу злочинця визначають як абстрактне поняття, що охоплює сукупність соціально значущих ознак, зв'язків і відносин, які характеризують людину, винну в порушенні кримінального закону, у поєднанні з іншими (неособистими) умовами й обставинами, що позначаються на її злочинній поведінці, за допомогою якого в кримінологічній практиці формують загальний портрет людини, яка вчинила злочин, що дає змогу: 1) визначити найбільш типові негативні риси, характерні для конкретних злочинців, за основними кримінологічними показниками; 2) з'ясувати, які із цих рис найбільше притаманні особі й безпосередньо пов'язані зі злочинною поведінкою та її мотивацією; 3) встановити причини формування негативних властивостей і якостей особи, під впливом яких вона вчиняє злочин; 4) дослідити взаємозв'язок загальносоціальних детермінант із біологічними особливостями особи на різних етапах її соціалізації; 5) здійснити типологію злочинів (Iakovlev, 1965, p. 57-90).

Для криміналістичних досліджень вивчення особи злочинця має важливе значення, оскільки особа злочинця безпосередньо пов'язана зі способом злочину, який учиняє. Вона реалізує дії з підготовки, учинення та приховування злочину, є слідоутворювальним об'єктом, залишає специфічні сліди, які завдяки ретельному вивченню допомагають слідчому встановити пошукові характеристики особи. Злочинець застосовує той спосіб, який залежить від можливостей особи, професійних навичок, у зв'язку з чим індивідуальні риси її особистості виявляються в результатах діяльності. Так само нерозривно пов'язані з особою злочинця, залежать від неї та є підставою для висунення версій під час розслідування злочинів об'єкт і предмет злочинного посягання. Крім того, мотив і мета учиненого злочину є концентрованим вираженням потреб особи злочинця (Homenko, 1989, p. 22).

Із цього приводу В. В. Тіщенко зазначає, що дані про суб'єкта (суб'єктів) злочину містять різні відомості, що характеризують типову особу злочинця, який учиняє злочин певної спрямованості, і сприяють формулюванню версій щодо нього, його пошуку та встановленню. Криміналістично значущі властивості особи злочинця можна поділити на три групи: 1) біологічні, що охоплюють статеві, вікові, фізичні ознаки; 2) психічні, що відображають інтелект, емоційну й вольову сфери індивіда; 3) соціальні, що характеризують його суспільний статус, професійну належність, сімейний стан, місце мешкання, рід занять, взаємини з іншими людьми тощо (Tishchenko, 2007, p. 62).

Криміналістичну структуру особи злочинця можна відобразити як таку, яка складається з певних елементів, а саме: 1) що містять такі соціально-демографічні ознаки, як соціальне походження й становище, сімейний стан і посада, національна й професійна приналежність, рівень матеріальної забезпеченості; 2) які визначають рівень інтелектуального розвитку, освітньо-культурний рівень, знання, навички, уміння; 3) що охоплюють моральні риси, ціннісні орієнтації, прагнення особистості, її соціальні позиції та зв'язки, інтереси, потреби, схильності, звички; 4) що формують психічні процеси, властивості й стани особи; 5) які втілюють соціальний зміст і вияв таких біофізіологічних ознак, як стать, вік, стан здоров'я, особливості фізичної конституції тощо (Melnychok, 2008, p. 101).

Особа злочинця в криміналістичній характеристиці злочинів, передбачених ст. 267^1 КК України, є специфічним елементом, що пов'язаний з рештою складників: обстановкою, способом учинення злочину, предметом злочинного посягання. Слід зважати, що злочин учинити може обмежена кількість осіб у зв'язку зі складністю потрапити на територію зони відчуження. Для вчинення злочину правопорушник повинен перебувати в зоні відчуження, безумовного відселення. Його перебування може бути законним (туристи, особи, що їх супроводжують, особи, які працюють у зоні відчуження, правоохоронці) і незаконним (сталкери, особи, які мають злочинний намір).

На цих територіях продовжують функціонувати певні об'єкти й організації, що передбачає необхідність перебування там людей. Наприклад, на об'єкті «Укриття» люди працюють вахтовим методом, крім того, виконують роботи, пов'язані із життєзабезпеченням працівників. Загалом у зоні відчуження постійно перебувають близько 3500 осіб; мешкають 119 стихійних поселенців.

Кримінологічний портрет радіаційного порушника визначив М. О. Торбєєв: особа, засуджена за вчинення дій у вигляді порушення вимог режиму радіаційної безпеки, переважно є чоловіком середнього віку, одруженим, на утриманні в якого перебувають малолітні/неповнолітні діти; за критерієм освіти це громадяни переважно із середньою спеціальною (30,43 %) та середньою (35,27 %) освітою. Зловмисники з вищою освітою становлять 17,39 % від загальної кількості, а особи без освіти – 4,34 % відповідно. Значна частка осіб із середньою (та спеціальною) освітою, оскільки ці особи переважно є мешканцями невеликих населених пунктів, які межують із Чорнобильською зоною та де кількість громадян з вищою освітою значно менша, ніж у місті. Крім цього, вагомим є фактор зайнятості населення на селі. Цим зумовлений незначний відсоток місцевих мешканців без освіти взагалі. Предметом цих злочинів здебільшого є продукти харчування рослинного й тваринного походження (гриби, ягоди, риба) для власного вжитку. Наявність у цьому прошарку зловмисників з вищою освітою засвідчує, що вони не належать до місцевого населення, а специфіка предмета їх злочинів полягає в спробах «промислового» вилову риби та вивозу металобрухту із зони безумовного (обов'язкового) відселення. У цих правопорушників можуть бути наявні ознаки кримінального професіоналізму, оскільки вони з корисливих мотивів систематично займаються незаконною діяльністю (Torbieiev, 2019, p. 75). Вияви цього злочину (ст. 267[1] КК України) територіально обмежені Чорнобильською зоною безумовного (обов'язкового) відселення; первинною ознакою виявлення особи такого злочинця є його територіальна приналежність до цієї зони – місце мешкання, місце роботи (Torbieiev, 2019, p. 3).

Здійснене наше дослідження частково підтвердило деякі із цих висновків. Водночас було встановлено, що злочин учиняють як особи, які пов'язані із зоною відчуження, мають (доступ) – працівники підприємств, службові особи, які причетні до забезпечення дотримання режиму радіаційної безпеки, так й особи, які не мешкають, не працюють і не пов'язані з режимною зоною. Вони є мешканцями інших населених пунктів (часто суміжних із зоною відчуження, обов'язкового відселення), проникають на територію незаконним шляхом.

На підставі аналізу правозастосовної практики виявлено, що в матеріалах кримінальних проваджень не завжди зазначають інформацію про підстави перебування особи в зоні відчуження. На нашу думку, це є суттєвим недоліком розслідування, адже можуть залишитися поза увагою слідства та суду важливі обставини щодо злочинних зв'язків порушника, можливих інших фактів його протиправної діяльності та інших порушень як самого злочинця, так й інших осіб. Тому вважаємо, що ці обставини підлягають встановленню в кожному кримінальному провадженні.

Важливою є інформація про місце роботи, оскільки, по-перше, це пояснює причини перебування особи в зоні відчуження, по-друге, дає підстави для перевірки фактів змови, можливих співучасників, способів учинення та приховування злочину.

Наприклад, у судовому рішенні зазначено, що ОСОБА_2, обіймаючи посаду монтажника ТОВ «БК Укрбудмонтаж», перебуваючи на території зазначеного товариства, яке розташовано за адресою: вул. Радянська, 82-А, м. Чорнобиль Київської області, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 липня 1991 року № 106, належить до зони відчуження, завантажив до багажного відділення та задньої частини салону власного автомобіля Mitsubishi Pajero Sport будівельну арматуру вагою 440 кг з метою переміщення її за межі зони відчуження – до м. Києва ("Postanova Verkhovnoho Sudu", 2018). В іншому рішенні зазначено, що особа вчинила злочин, працюючи на посаді охоронця загону охорони № 3 у ДСП «Чорнобильський спецкомбінат» ("Postanova Verkhovnoho Sudu", 2018). Обіймаючи посаду помічника лісничого Косовського лісництва ДСКП «Чорнобильська Пуща», будучи службовою особою, з корисливих мотивів, використовуючи службове становище всупереч інтересам служби, маючи на меті перемістити без передбаченого законом дозволу та проведення дозиметричного контролю за межі зони відчуження деревину на пилораму, що розташована в с. Луговиках Поліського району Київської області, з метою розпилу на дошки, які згодом мав намір передати ОСОБА_3, перебуваючи в 112-му кварталі Котовського лісництва на території зони відчуження, дав вказівку своєму підлеглому, трактористу Косовського лісництва ДСКП «Чорнобильська Пуща» ОСОБА_4 завантажити раніше спиляну деревину в процесі вибіркової санітарної порубки та на службовому тракторі перемістити її на територію Котовського лісництва для подальшого перевезення в с. Луговики Поліського району Київської області ("Vyrok Ivankivskoho raionnoho sudu", 2011).

Вивчення матеріалів правозастосовної практики дає підстави узагальнити криміналістично значущі ознаки особи злочинця. Зокрема, встановлено, що злочин учиняють переважно чоловіки (96 %); за віком: понад 60 років – 16 %, 40–60 років – 47 %, 20–39 років – 32 %, 16–19 років –

4 %, неповнолітні – 1 %; за освітою: середня – 48 %, середня спеціальна – 38 %, неповна вища – 4 %, отримують вищу освіту – 3 %, вища – 7 %. Предметом злочинного посягання є: металеві вироби (кольоровий, чорний метал) – 63 %, продукти збиральництва – 12 %, харчові продукти – 5 %, риба – 13 %, тварини (полювання) – 4 %, інші – 3 %; за місцем роботи: причетний до спеціальних зон – 8 %, непричетний до спеціальних зон – 46 %, раніше працював у зоні відчуження – 14 %, не працює (і не був пов'язаний зі спеціальними зонами) – 32 %; за місцем мешкання: суміжні із зоною відчуження території – 53 %, інші місця – 47 %, територія зони відчуження (стихійні поселенці) – не виявлено; раніше судимі за такий злочин – 19 %, судимі за інший злочин – 13 %, раніше не судимі – 68 %; притягувалися до адміністративної відповідальності за ст. 46^1 КУпАП (Порушення вимог режиму радіаційної безпеки у спеціально визначеній зоні радіаційного забруднення, що виражається у проникненні в цю зону без дозволу відповідних органів або самовільному поселенні в ній, або знищенні, пошкодженні чи перенесенні знаків радіаційного забруднення або огорожі зазначеної зони) – 42 %.

Жінок – 4 %; за віком: понад 60 років – 2 %, 40–60 років – 78 %, 20–39 років – 20 %; за освітою: середня – 94 %, середня спеціальна – 3 %, неповна вища – 2 %, вища – 1 %. Предметом злочинного посягання є: металеві вироби (кольоровий, чорний метал) – 25 %, продукти збиральництва – 68 %, харчові продукти – 5 %, інші – 2 %; за місцем роботи: не має причетності до спеціальних зон – 8 %, не працює (і не була пов'язана зі спеціальними зонами) – 92 %; місце мешкання: суміжні із зоною відчуження території – 93 %, інші місця – 7 %, територія зони відчуження (стихійні поселенці) – не виявлено; раніше не судимі; притягувалися до адміністративної відповідальності за ст. 46^1 КУпАП – 15 %.

Одноосібно злочин було вчинено у 87 % випадків (вивчені матеріали), групою осіб – 13 %.

Одноосібно переважно вчиняють злочини жителі суміжних територій, які переміщують за межі зони відчуження промислову продукцію (дрібні партії або окремі предмети з кольорового, чорного металу), продукти харчування, продукти збиральництва. Групою осіб вчиняють вивезення значних за вагою та об'ємом предметів (переважно кольорові метали), з огляду на особливості пропускного режиму, до злочинної діяльності залучаються службові особи. Злочинні дії за сприяння службових осіб можуть вчинятися впродовж тривалого періоду та мати регулярний характер.

Розглянемо *приклад* створення стійкого злочинного угруповання для вчинення злочину.

ОСОБА_2 у червні 2010 року організував за взаємною згодою спільно з ОСОБА_10 і ОСОБА_4 та очолив стійке злочинне об'єднання, визначивши необхідну для досягнення загальної злочинної мети кількість учасників групи, а також злочинну спеціалізацію цієї групи, керуючись бажанням спільного вчинення тяжких злочинів на території Київської області, корисливою метою яких було протиправне особисте збагачення, шляхом учинення викрадень радіоактивних матеріалів на території зони відчуження Чорнобильської АЕС, а саме з пункту захоронення радіоактивно забруднених відходів «Буряківка» Державного спеціалізованого підприємства «Комплекс», що відбувалися систематично, сплановано, під керівництвом ОСОБА_2.

ОСОБА_2, не маючи постійного офіційного місця роботи, з метою особистого збагачення вирішив організувати злочинну групу зі знайомих осіб, які вже вчиняли умисні злочини та не були офіційно працевлаштовані, оскільки визначив для себе одним із засобів для існування й отримання матеріальних благ учинення тяжких умисних злочинів. Про такий намір він повідомив знайомим – ОСОБА_10 та ОСОБА_4, які схвалили його пропозицію і дали згоду на участь у створюваній ОСОБА_2 організованій групі.

Будучи організатором групи в період з 30.05.2010 до 10.09.2010, ОСОБА_2 підшукав інших учасників серед осіб, які раніше притягувалися до кримінальної відповідальності, а також утягнув у злочинну діяльність громадян, що мали намір збагатитися злочинним шляхом, визнаючи його авторитет, виконували його накази та брали участь у злочинах, які вчиняла група, організована ОСОБА_2.

Знаючи про мету створення злочинної групи – здійснення викрадання радіоактивних матеріалів, а саме труб, виготовлених з мідно-нікелево-залізного сплаву, з пункту зберігання радіоактивних відходів «Буряківка» ДСП «Комплекс» та подальшого їх переміщення за межі зони відчуження з метою подальшого збуту на приймальний пункт за грошову винагороду, ОСОБА_11 та ОСОБА_4 ввійшли до створеної ОСОБА_2 групи й активно брали участь у її діяльності.

Об'єднання було стійким, що виявлялося в згуртованості й стабільності. Між учасниками організованої групи були постійні внутрішні зв'язки, що полягали в зустрічах і візитах один до одного, спільних діях з учинення крадіжок і подальшого збуту викраденого. Вони спільно обговорювали проблеми, що виникли, визначали способи конспірації та прикриття, розподіляли суми грошових коштів. Упродовж цього періоду функціонування об'єднання між керівником організованої групи ОСОБА_2 та її учасниками ОСОБА_10 та ОСОБА_4 високим був рівень узгодженості дій, було встановлено єдині прави-

ла поведінки. Усі учасники групи відповідно до відведених їм ОСОБА_2 ролей брали участь у її діяльності, а саме: надавали автотранспорт, доставляли учасників до місць учинення злочинів, безпосередньо вчиняли крадіжки, вели спостереження за навколишньою місцевістю та обстановкою в момент злочинного посягання, щоб своєчасно попередити співучасників про можливу небезпеку, збували викрадене майно. Між учиненням злочинів ОСОБА_2 та інші учасники групи разом проводили дозвілля, вели спільний побут тощо ("Vyrok Slavutytskoho miskoho sudu", 2011).

Майже в усіх матеріалах кримінальних проваджень, які вивчено в межах дослідження, містилися відомості, які збирає слідчий на вимогу п. 4 ч. 1 ст. 91 КПК України, переважно це довідки медичних установ про облік у лікаря-нарколога та психіатра, характеристики за місцем проживання, роботи, довідки про склад сім'ї, посвідчення учасника ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, посвідчення постраждалого внаслідок аварії на ЧАЕС тощо. Проте не в усіх випадках цього достатньо для формування повного уявлення про особу злочинця та визначення зв'язку її з іншими елементами криміналістичної характеристики.

Наукова новизна

Наукова новизна публікації полягає в тому, що вперше визначено ознаки особи злочинця як елементу криміналістичної характеристики порушення вимог режиму радіаційної безпеки (ст. 267^1 КК України).

Висновки

Криміналістичне вивчення особи злочинця під час розслідування порушення вимог режиму радіаційної безпеки, крім з'ясування обов'язкових характеристик, має охоплювати встановлення низки специфічних відомостей, що стосуються цієї особи. До основних із них належать: підстави перебування особи в зоні відчуження, потенційні можливості доступу до предметів злочинного посягання та їх переміщення за межі зони відчуження, зв'язки правопорушника з особами, які працюють (працювали раніше) в зоні відчуження, й іншими особами, які можуть бути зацікавлені в здійсненні злочинних дій, факти вчинення аналогічних правопорушень у минулому, мотивація злочинної діяльності.

REFERENCES

Homenko, A.N. (1989). Sviaz lichnosti prestupnika kak elementa kriminalisticheskoi kharakteristiki prestupleniia s drugimi ee elementami [The connection of the personality of the offender as an element of the criminalistic characteristics of the crime with its other elements]. *Aktualnye voprosy pravovedeniia v period sovershenstvovaniia sotsialisticheskogo obshchestva, Actual issues of jurisprudence during the period of improvement of socialist society*, 9-22 [in Russian].

Iakovlev, A.M. (1965). Nekotorye teoreticheskie voprosy obscei metodiki izucheniia lichnosti prestupnika [Some theoretical questions of the general method of studying the identity of the criminal]. *Problemy iskoreneniia prestupnosti, Problems of eradicating crime,* 57-90. Moscow: Iurid. lit. [in Russian].

Kryshtop, S.V. (2018). Criminological characteristic of the identity of the criminal committing crimes in the sphere of drug trafficking, psychotropic substances of their analogues or precursors. *Young Scientist, Publishing House Young Scientist*, *12(64),* 498-502. doi: http://dx.doi.org/10.32839/2304-5809/2018-12-64-114.

Malanchuk, P.M. (2018). Kriminalisticheskaia kharakteristika prestuplenii protiv okruznaiushchei sredy [Forensic characterization of crimes against the environment]. *Pravovye gorizonty, Legal Horizons*, *8(21),* 85-89. doi: https://doi.org/10.21272/legalhorizons.2018.i8.p85 [in Russian].

Melnychok, V.M. (2008). Kryminalistychna kharakterystyka sotsialno-psykholohichnykh oznak osobystosti zlochyntsia [Forensic characteristics of socio-psychological features of the offender's personality]. *Yurydychna Ukraina, Legal Ukraine, 11,* 97-102 [in Ukrainian].

Mrochko, R. (2018). Offender's identity as a element of forensic description of pumping. *The Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs, 28,* 158-162. doi: http://dx.doi.org/10.31733/2078-3566-2018-3-158-162.

Postanova Verkhovnoho Sudu vid 14 chervnia 2018 roku. Sprava No. 366/1872/17. Provadzennia No. 51-1916km18 [The Supreme Court's ruling of June 14, 2018. Case No. 366/1872/17. Proceedings No. 51-1916km18]. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen, The only state register of court decisions.* Retrieved from http://reyestr.court.gov.ua/Review/74842644 [in Ukrainian].

Postanova Verkhovnoho Sudu vid 4 zhovtnia 2018 roku. Sprava No. 366/3338/17. Provadzhennia No. 51-2701km18 [The Supreme Court's ruling of October 4, 2018. Case No. 366/3338/17. Proceedings No. 51-2701km18]. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen, The only state register of court decisions.* Retrieved from http://reyestr.court.gov.ua/Review/77037427 [in Ukrainian].

Sarkisian, A.A. (2018). Lichnost prestupnika i ee obshchestvennaia opasnost: ugolovno-pravovye i kriminologicheskie aspekty [The identity of the perpetrator and its public danger: criminal law and criminological aspects]. *Pravo i politika, Law and politics, 2,* 49-61. doi: http://dx.doi.org/10.7256/2454-0706.2018.12.28200 [in Russian].

Tishchenko, V.V. (2007). *Teoretychni ta praktychni osnovy metodyky rozsliduvannia zlochyniv [Theoretical and practical foundations of the methodology for investigating crimes]*. Odesa: Feniks [in Ukrainian].

Torbieiev, M.O. (2019). Zlochyny proty radiatsiinoi bezpeky: kryminolohichna kharakterystyka, determinatsiia ta zapobihannia [Crimes against radiation safety: criminological characteristics, determination and prevention]. *Candidate's thesis.* Zaporizhzhia [in Ukrainian].

Vedernikov, N.T. (2014). Lichnost prestupnika v kriminalistike i kriminologii [Personality of the criminal in criminalistics and criminology]. *Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta, Bulletin of the Tomsk State University, 384,* 148-152 [in Russian].

Vyrok Ivankivskoho raionnoho sudu Kyivskoi oblasti vid 10 liutoho 2011 roku. Sprava No. 1-31/2011 r. [The verdict of the Ivankiv district court of the Kiev region from February 10, 2011. Case No. 1-31/2011]. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen, The only state register of court decisions.* Retrieved from http://reyestr.court.gov.ua/Review/59609347 [in Ukrainian].

Vyrok Slavutytskoho miskoho sudu Kyivskoi oblasti vid 30 serpnia 2011 roku. Sprava No. 1-40/11. Provadzhennia No. 1/3552/11 [The verdict of Slavutych city court of Kyiv region from August 30, 2011. Case No. 1-40/11. Proceedings No. 1/3552/11]. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen, The only state register of court decisions.* Retrieved from http://reyestr.court.gov.ua/Review/54024658 [in Ukrainian].

ZNbankov, V.A. (1993). *Chelovek kak nositel kriminalisticheski znachimoi informatsii [Man as a carrier of criminalistic information].* Moscow: UMC pri GUK MVD RF [in Russian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Хоменко А. Н. Связь личности преступника как элемента криминалистической характеристики преступления с другими ее элементами. *Актуальные вопросы правоведения в период совершенствования социалистического общества.* 1989. С. 9–22.

Яковлев А. М. Некоторые теоретические вопросы общей методики изучения личности преступника. *Проблемы искоренения преступности.* М. : Юрид. лит., 1965. С. 57–90.

Kryshtop S.V. Criminological characteristic of the identity of the criminal committing crimes in the sphere of drug trafficking, psychotropic substances of their analogues or precursors. *Young Scientist. Publishing House Young Scientist.* 2018. No.12 (64). P. 498–502. doi: http://dx.doi.org/10.32839/2304-5809/2018-12-64-114.

Маланчук П. М. Криминалистическая характеристика преступлений против окружающей среды. *Правовые горизонты.* 2018. № 8 (21). С. 85–89. doi: https://doi.org/10.21272/legalhorizons.2018.i8.p85.

Мельничок В. М. Криміналістична характеристика соціально-психологічних ознак особистості злочинця. *Юридична Україна*. 2008. № 11. С. 97–102.

Mrochko R. Offender's identity as a element of forensic description of pumping. Naukovyy. *The Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs.* 2018. No. 28. P. 158–162. doi: http://dx.doi.org/10.31733/2078-3566-2018-3-158-162.

Постанова Верховного Суду від 4 жовтня 2018 року. Справа № 366/3338/17. Провадження № 51-2701км18. *Єдиний державний реєстр судових рішень :* [сайт]. URL: http://reyestr.court.gov.ua/Review/77037427.

Постанова Верховного Суду від 14 червня 2018 року. Справа № 366/1872/17. Провадження № 51-1916км18. *Єдиний державний реєстр судових рішень :* [сайт]. URL: http://reyestr.court.gov.ua/Review/74842644.

Саркисян А. А. Личность преступника и ее общественная опасность: уголовно-правовые и криминологические аспекты. *Право и политика*. 2018. № 2. С. 49–61. doi: http://dx.doi.org/10.7256/2454-0706.2018.12.28200.

Тіщенко В. В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів : монографія. Одеса : Фенікс, 2007. 260 с.

Торбєєв М. О. Злочини проти радіаційної безпеки: кримінологічна характеристика, детермінація та запобігання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Запоріжжя, 2019. 281 с.

Ведерников Н. Т. Личность преступника в криминалистике и криминологии. *Вестник Томского государственного университета.* 2014. № 384. С. 148–152.

Вирок Іванківського районного суду Київської області від 10 лютого 2011 року. Справа № 1-31/2011. *Єдиний державний реєстр судових рішень :* [сайт]. URL: http://reyestr.court.gov.ua/Review/59609347.

Вирок Славутицького міського суду Київської області від 30 серпня 2011 року. Справа №1-40/11. Провадження № 1/3552/11. *Єдиний державний реєстр судових рішень :* [сайт]. URL: http://reyestr.court.gov.ua/Review/54024658.

Жбанков В. А. Человек как носитель криминалистически значимой информации. М. : УМЦ при ГУК МВД РФ, 1993. 149 с.

Стаття надійшла до редколегії 13.02.2019

Novachuk S. – Postgraduate Student of the Doctoral and Postgraduate School of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-6127-0632

The Offender is an Element of a Forensic Description of the Violation of the Requirements of the Radiation Safety Regime

*The **purpose** of the article is to determine the typical characteristics of a person who breaches the requirements of the radiation safety regime and justifies the feasibility of establishing specific characteristics of the offender in the investigation of these crimes. The **research methodology** consists of general scientific and special methods of scientific knowledge: dialectic – for the knowledge of social and legal phenomena in their connection, development and change; historical and legal – to clarify the genesis of scientific views on a number of concepts used in the investigation of the person of the offender as an element of forensic characteristics; logical and legal – in the development of special terminology and normative base in the field of radiation safety in order to deepen the conceptual apparatus of forensic techniques related to the relevant subject; sociological and statistical – during the questioning and interviewing of investigators, studying and synthesis of law enforcement practices. The **scientific novelty** of the work consists in the fact that for the first time the traits of the offender, as an element of forensic characterization of crimes stipulated in Article 267[1] of the Criminal Code of Ukraine. **Conclusions** personality of the offender as an element of forensic characterization of crimes stipulated in Article 267[1] of the Criminal Code of Ukraine has a specificity, it is connected with its other elements: the situation, the way of committing a crime, the subject of a criminal offense. The peculiarity is that a limited number of persons can commit a crime, given the difficulty of entering the territory of the exclusion zone. The forensic significance is the information on the reasons for the person's stay in the exclusion zone, information about the place of work or other connection with the restricted zone, the potential access to the objects of the criminal offense and their movement outside the exclusion zone, the links of the offender with the persons who work (worked previously) in the area of exclusion and other persons who may be interested in committing criminal acts, the facts of committing similar offenses in the past, the motivation of criminal activity.*

Keywords: criminal person; forensic characteristic; regime; radiation safety; investigation; exclusion zone.